

తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణే తృతీయాష్టకే చతుర్థః ప్రపాఠకః

॥పురుషమేధః॥

హరిః ఓమ్॥ బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే॥ క్షత్త్రాయ రాజన్యమ్॥ మరుద్భ్యో వైశ్యమ్॥
తపసే శూద్రమ్॥ తమసే తస్కరమ్॥ నారకాయ వీరహణమ్॥ పాపమసే క్షీబమ్॥
ఆక్రయాయోగూమ్॥ కామాయ పుగ్గ్శ్చలూమ్॥ అతిక్రుష్టాయ మాగధమ్॥[౧]॥1॥

గీతాయ సూతమ్॥ నృత్తాయ శైలూషమ్॥ ధర్మాయ సభాచరమ్॥ నర్మాయ రేభమ్॥
నరిష్టాయై భీమలమ్॥ హసాయ కారిమ్॥ ఆనన్దాయ స్త్రీషఖమ్॥ ప్రముదే కుమారీపుత్రమ్॥
మేధాయై రథకారమ్॥ ధైర్యాయ తక్షణమ్॥[౨]॥1॥

శ్రమాయ కౌలాలమ్॥ మాయాయై కార్మారమ్॥ రూపాయ మణికారమ్॥ శుభే వపమ్॥
శరవ్యాయా ఇషుకారమ్॥ హేత్త్యై ధన్వకారమ్॥ కర్మణే జ్యౌకారమ్॥ దిష్టాయ రజ్జుసర్గమ్॥
మృత్యవే మృగయుమ్॥ అన్తకాయ శ్వనితమ్॥[౩]॥3॥

సన్ధయే జారమ్॥ గేహాయోపపతిమ్॥ నిర్ఋత్యై పరివిత్రమ్॥ ఆర్త్యై పరివివిదానమ్॥
అరాధ్యై దిధిషూపతిమ్॥ పవిత్రాయ భిషజమ్॥ ప్రజ్ఞానాయ నక్షత్రదర్శమ్॥ నిష్కృత్యై
పేశస్కారీమ్॥ బలాయోపదామ్॥ వర్ణాయానూరుధమ్॥[౪]॥4॥

నదీభ్యః పౌఞ్జిష్టమ్॥ ఋక్షీకాభ్యో నైషాదమ్॥ పురుషవ్యాఘ్రాయ దుర్మదమ్॥ ప్రయుద్భ్య
ఉన్మత్తమ్॥ గన్ధర్వాఘరాభ్యో వ్రాత్యమ్॥ సర్పదేవజనేభ్యోఽప్రతిపదమ్॥ అవేభ్యః కితవమ్॥

ఇ॒ర్యతా॑యా అ॒కిత॑వమ్ పి॒శాచే॑భ్యో బి॒దల॑కారమ్ యాతు॒ధానే॑భ్యః క॒ణ్ణక॑కారమ్॥[౫]//5//

ఉ॒ధ్వాదే॑భ్యః కు॒బ్జమ్ ప్ర॒ముదే॑ వా॒మన॑మ్ ద్వా॒ర్యః స్రా॒మమ్ స్వ॑ప్నాయా॒న్ధమ్
అ॒ధర్మా॑య బ॒ధిర॑మ్ సం॒జ్ఞానా॑య స్మ॒రకా॑రీమ్ ప్ర॒కామో॑ద్యా॒యోప॑సదమ్ ఆ॒శిక్షా॑యై
ప్ర॒శ్నిన॑మ్ ఉ॒పశి॑క్షాయా అ॒భిప్ర॑శ్నినమ్ మ॒ర్యాదా॑యై ప్ర॒శ్నవి॑వాకమ్॥[౬]//6//

ఋ॒త్యై స్తీ॒నహృ॑దయమ్ వై॒రహ॑త్యాయ పి॒శున॑మ్ వి॒విత్యై॑ క్ష॒త్తార॑మ్ శా॒పద్ర॑ష్టాయ
సంగ్ర॒హీతా॑రమ్ బ॒లాయా॑నుచ॒రమ్ భూ॑మ్నీ పరి॒ష్కన్ధ॑మ్ ప్రి॒యాయ॑ ప్రి॒యవా॑దినమ్
అ॒రిష్టా॑యై అ॒శ్వసా॑దమ్ మే॒ధాయ॑ వా॒సఃప॑ల్పాలీమ్ ప్ర॒కామా॑య ర॒జయి॑త్రీమ్॥[౭]//7//

భా॒యై దా॑ర్వాహారమ్ ప్ర॒భాయా॑ ఆగ్నే॒న్ధమ్ నా॑కస్య పృ॒ష్టాయా॑భిషే॒క్తార॑మ్ బ్ర॒ధ్నస్య॑
వి॒ష్టపా॑య పా॒త్రని॑ర్ణేగమ్ దే॒వలో॑కాయ పే॒శితా॑రమ్ మ॒నుష్య॑లోకాయ ప్ర॒కరి॑తారమ్
స॒ర్వేభ్యో॑ లో॒కేభ్య॑ ఉ॒పసే॑క్తారమ్ అ॒వర్త్యై॑ వ॒ధాయో॑పమన్థి॒తార॑మ్ సు॒వర్గా॑య లో॒కాయ॑
భా॒గదు॑ఘమ్ వర్షి॒ష్టాయ॑ నాకాయ పరి॒వేష్టా॑రమ్॥[౮]//8//

అ॒ర్మేభ్యో॑ హ॒స్తిప॑మ్ జ॒వాయా॑శ్వపమ్ పు॒ష్ట్యై గో॑పాలమ్ తే॒జసే॑జపాలమ్
వీ॒ర్యా॑యావిపాలమ్ ఇ॒రాయై॑ కీ॒నాశ॑మ్ కీ॒లాలా॑య సు॒రాకా॑రమ్ భ॒ద్రాయ॑ గృ॒హప॑మ్
శ్రీ॒యసే॑ వి॒త్తధ॑మ్ అ॒ధ్యక్షా॑యానుక్ష॒త్తార॑మ్॥[౯]//9//

మ॒న్యవే॑యస్తాపమ్ క్రో॒ధాయ॑ ని॒సర॑మ్ శో॒కాయా॑భిసరమ్ ఉ॒త్కూ॑లవి॒కూలా॑భ్యాం
త్రి॒స్థిన॑మ్ యోగా॒య యో॑క్తారమ్ క్షే॒మాయ॑ వి॒మోక్తా॑రమ్ వపు॒షే మా॑నస్కృ॒తమ్
శీ॒లాయా॑ఞ్జనీకారమ్ ని॒ర్ఋత్యై॑ కో॒శకా॑రీమ్ య॒మాయా॑సూమ్॥[౧౦]//10//

య॒మై॒ య॒మ॒సూ॒మ్ | అ॒ధ॒ర్వ॒భ్యోఽ॒వతో॒కామ్ | సం॒వ॒ధ్స॒రాయ॑ ప॒ర్యారి॑ణీమ్ |
 ప॒రి॒వ॒ధ్స॒రాయా॑వి॒జాతా॑మ్ | ఇ॒దా॒వ॒ధ్స॒రాయా॑ప॒స్య॒ద్వరీ॑మ్ | ఇ॒ద్వ॒ధ్స॒రాయా॑తీ॒త్వరీ॑మ్ |
 వ॒ధ్స॒రాయ॑ వి॒జర్జ॑రామ్ | సం॒వ॒ధ్స॒రాయ॑ ప॒లిక్వీ॑మ్ | వ॒నాయ॑ వ॒నప॑మ్ | అ॒న్యతోఽ॒రణ్యా॑య
 దా॒వప॑మ్ || [౧౧] // 11 //

స॒రో॒భ్యో ధై॒వ॒రమ్ | వే॒శ॒న్తా॒భ్యో దా॑శమ్ | ఉ॒ప॒స్థా॒వరీ॒భ్యో బై॒న్దమ్ | న॒డ్య॒లాభ్యః॑ శౌ॒ష్ఠుల॑మ్ |
 పా॒ర్యాయ॑ కై॒వర్త॑మ్ | అ॒వార్యాయ॑ మా॒ర్గార॑మ్ | తీ॒ర్థేభ్య॑ ఆ॒న్దమ్ | వి॒షమే॑భ్యో మై॒నాల॑మ్ |
 స్వ॒సేభ్యః॑ ప॒ర్ణక॑మ్ | గు॒హాభ్యః॑ కి॒రాత॑మ్ | సా॒నుభ్యో॑ జ॒మ్భక॑మ్ | ప॒ర్వతే॑భ్యః కిం॒పూరు॑షమ్ ||
 [౧౨] // 12 //

ప్ర॒తి॒శ్చుత్కా॑యా బు॒తుల॑మ్ | ఘో॒షాయ॑ భ॒షమ్ | అ॒న్తాయ॑ బ॒హు॒వాది॑నమ్ | అ॒నన్తాయ॑
 మూ॒కమ్ | మ॒హసే॑ వీ॒ణా॒వాద॑మ్ | క్రో॒శాయ॑ తూ॒ణవ॑ధ్మమ్ | ఆ॒క్రన్దాయ॑ దు॒న్దుభ్యా॑ఘాతమ్ |
 అ॒వర॑స్ప॒రాయ॑ శ॒ఙ్ఖధ్మ॑మ్ | బు॒భుభ్యోఽ॒జిన॑స॒న్దాయ॑మ్ | సా॒ధ్యేభ్య॑శ్చ॒ర్మమ్ || [౧౩] // 13 //

బీ॒భ॒థ్సాయై॑ పౌ॒ల్కస॑మ్ | భూ॒త్యై జా॑గ॒రణ॑మ్ | అ॒భూ॒త్యై స్వ॑ప॒నమ్ | తు॒లాయై॑ వా॒ణిజ॑మ్ |
 వ॒ర్ణాయ॑ హి॒రణ్య॑కారమ్ | వి॒శ్వేభ్యో॑ దే॒వేభ్యః॑ సి॒ద్ధుల॑మ్ | ప॒శ్చాద్దో॒షాయ॑ గ్లా॒వమ్ | బు॒త్యై
 జ॒నవా॑ది॒నమ్ | వ్యౌ॒ద్ధ్యా అ॑ప॒గల్భ॑మ్ | స॒గం॒శరాయ॑ ప్ర॒చ్ఛిద॑మ్ || [౧౪] // 14 //

హ॒సాయ॑ పు॒గ్గ్శ్చ॒లూమా॑లభతీ | వీ॒ణా॒వాదం॑ గ॒ణకం॑ గీ॒తాయ॑ | యా॒దసే॑ శా॒బుల్యా॑మ్ |
 న॒ర్మాయ॑ భ॒ద్రవ॑తీమ్ | తూ॒ణవ॑ధ్మం గ్రా॒మణ్యం॑ పా॒ణిసం॑ఘాతం | నృ॒త్తాయ॑
 మో॒దాయా॑నుక్రో॒శక॑మ్ | ఆ॒నన్దాయ॑ త॒లవ॑మ్ || [౧౫] // 15 //

అక్షరాజాయ కితవమ్ కృతాయ సభావినమ్ త్రేతాయా ఆదినవదర్శమ్ ద్వాపరాయ
 బహిస్సదమ్ కలయే సభాస్థాణమ్ దుష్పృతాయ చరకాచార్యమ్ అధ్వనే
 బ్రహ్మచారిణమ్ పిశాచేభ్యః సైలగమ్ పిపాసాయై గోవ్యచ్ఛమ్ నిర్ఋత్యై గోఘాతమ్
 క్షుధే గోవికర్తమ్ క్షుత్ప్రాప్త్యాభ్యాం తమ్ యో గాం వికృన్తన్తం మాగ్ంసం భిక్షమాణ
 ఉపతిష్ఠతీ||[౧౬]||16||

భూమ్యై పీఠసర్పిణమాలభతీ అగ్నయేఽగ్ంసలమ్ వాయవే చాణ్డాలమ్ అన్తరిక్షాయ
 వగ్ంశనర్తినమ్ దివే ఖలతిమ్ సూర్యాయ హర్యక్షమ్ చన్త్రమసే మిర్మిరమ్ నక్షత్రేభ్యః
 కిలాసమ్ అహ్నే శుక్లం పిఙ్గలమ్ రాత్రియై కృష్ణం పిఙ్గాక్షమ్||[౧౭]||17||

వాచే పురుషమాలభతీ ప్రాణమపానం వ్యానముదానగ్ం సమానం తాన్ వాయవే
 సూర్యాయ చక్షురాలభతీ మనశ్చన్త్రమసే దిగ్భ్యః శ్రోత్రమ్ ప్రజాపతయే పురుషమ్||[౧౮]||
 18||

అధైతానరూపేభ్య ఆలభతీ అతిహ్రస్వమతిదీర్ఘమ్ అతికృశమత్యగ్ంసలమ్
 అతిశుక్లమతికృష్ణమ్ అతిశ్లక్ష్యమతిలోమశమ్ అతికిరిటమతిదన్తురమ్
 అతిమిర్మిరమతిమేమిషమ్ ఆశాయై జామిమ్ ప్రతీక్షాయై కుమారీమ్||[౧౯]||19||

బ్రహ్మణే గీతాయ శ్రమాయ సన్ధయే నదేభ్య ఉధ్వాదేభ్య ఋత్యై భాయా అర్ఘేభ్యో మన్యవే యమ్యై దశదశ సరోభ్యో
 ద్వాదశ ప్రతిశ్రుత్తాయై బీభధ్నాయై దశదశ హసాయ సప్తాక్షరాజాయ త్రయోదశ భూమ్యై దశ వాచే షడథ నవైకాన్వ
 విగ్ంశతిః||19||

బ్రహ్మణో యమ్యై నవదశః॥19॥

బ్రహ్మణో కుమారీమ్॥

॥హరిః ఓమ్॥

॥శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥